

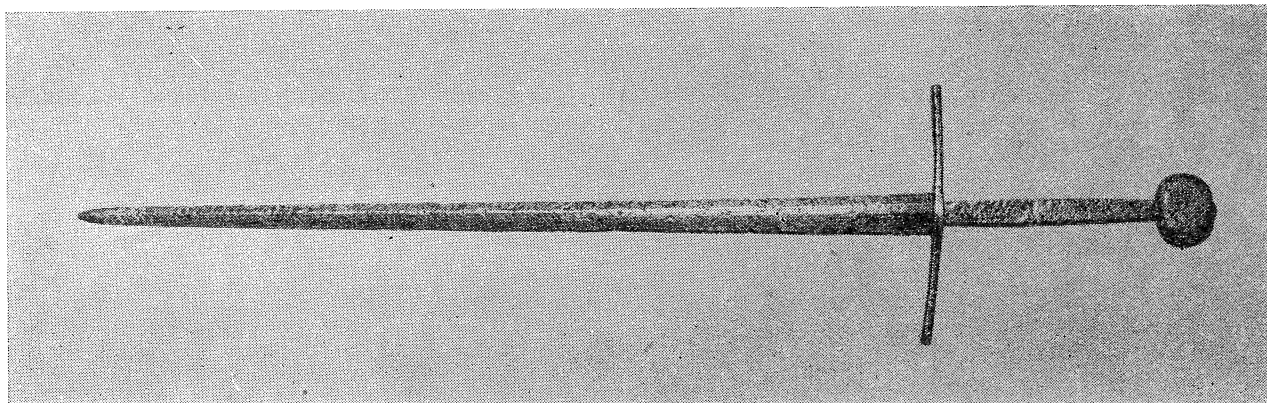
PÓŻNOŚREDNIOWIECZNY MIECZ W ZBIORACH MUZEUM HISTORYCZNEGO M. KRAKOWA

Otwarta w maju 1976 roku stała ekspozycja militariów Muzeum Historycznego m. Krakowa, pozwoliła zapoznać się szerzej publiczności z kolekcją – dotychczas prawie nie znaną a przez naukowców nieprzebadaną. Historia tych zbiorów sięga 1952 roku, kiedy to ówczesna Dyrekcja, chcąc wzbogacić ekspozycję obiektami z dziedziny uzbrojenia, którego w tym czasie nie posiadała, zwróciła się do ówczesnego Zarządu Muzeów w Warszawie z prośbą o przydzielenie pewnej ilości starej broni. Prośba została załatwiona pomyślnie i Muzeum otrzymało około 3000 sztuk wszelkiego rodzaju starego uzbrojenia.

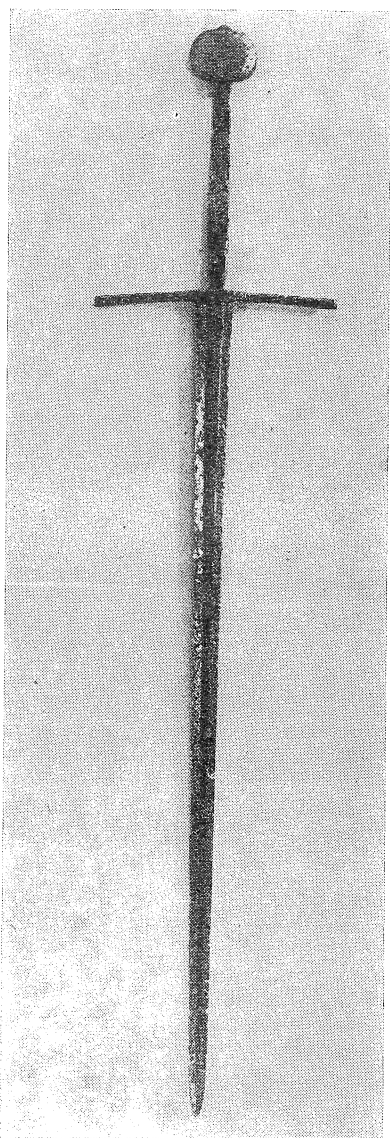
Przydzielona broń pochodziła ze składnicy muzealnej znajdującej się w zamku w Namysłowie (dawne niem.

Namslau), gdzie przechowywano starą broń, znajdowaną w zamkach i pałacach Dolnego Śląska i zabezpieczoną przez Wojsko Polskie. Wartość jej była różna: wśród okazów uszkodzonych i mało wartościowych, znajdowało się wiele obiektów bardzo cennych o wysokiej klasie artystycznej, nie tylko w skali krajowej ale nawet europejskiej.

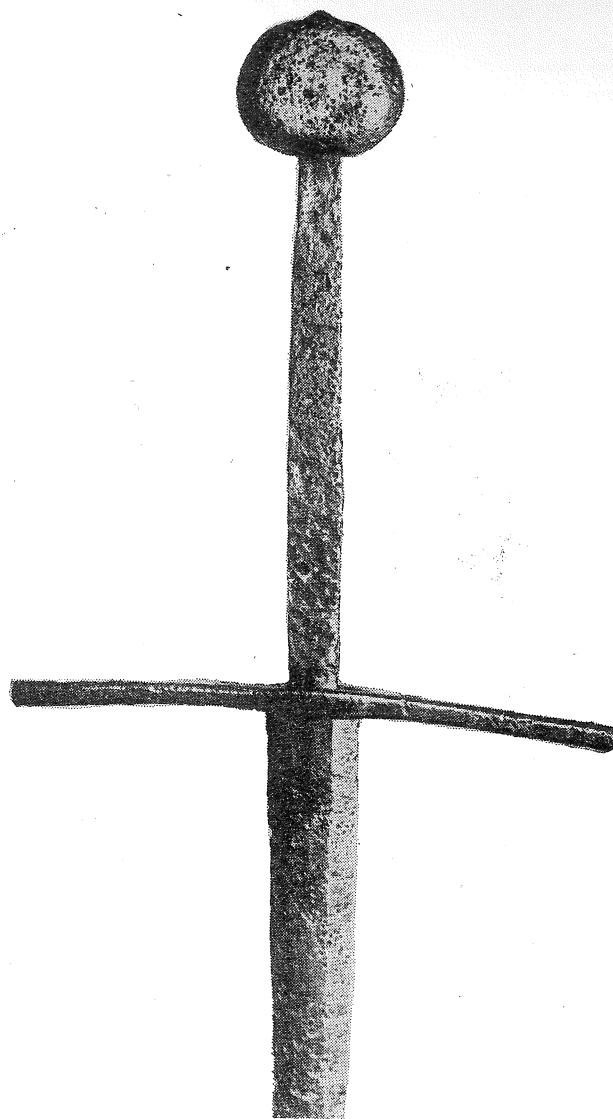
Spośród cennych obiektów, wybija się na czołowe miejsce wykopaliskowy miecz rycerski, który dziwnym trafem nie został zauważony przez – zajmujących się tym tematem polskich naukowców. Czy był dawniej opracowany przez naukę niemiecką? Trudno coś na ten temat powiedzieć.

Miecz rycerski z XIV–XV w.

Miecz rycerski z XIV–XV w.

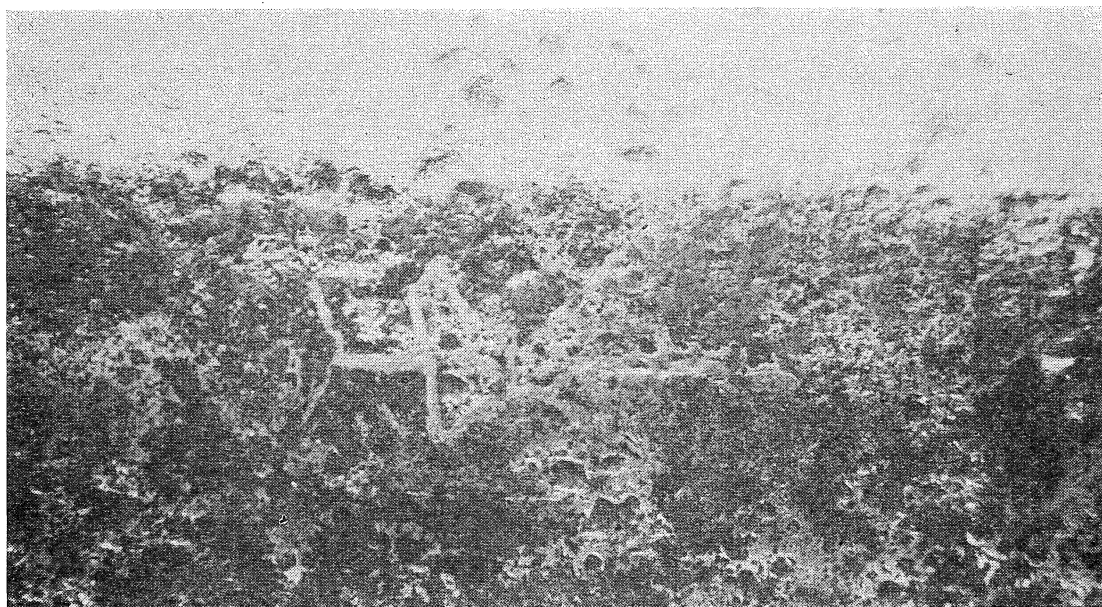

Rękojeść miecza rycerskiego z XIV–XV w.

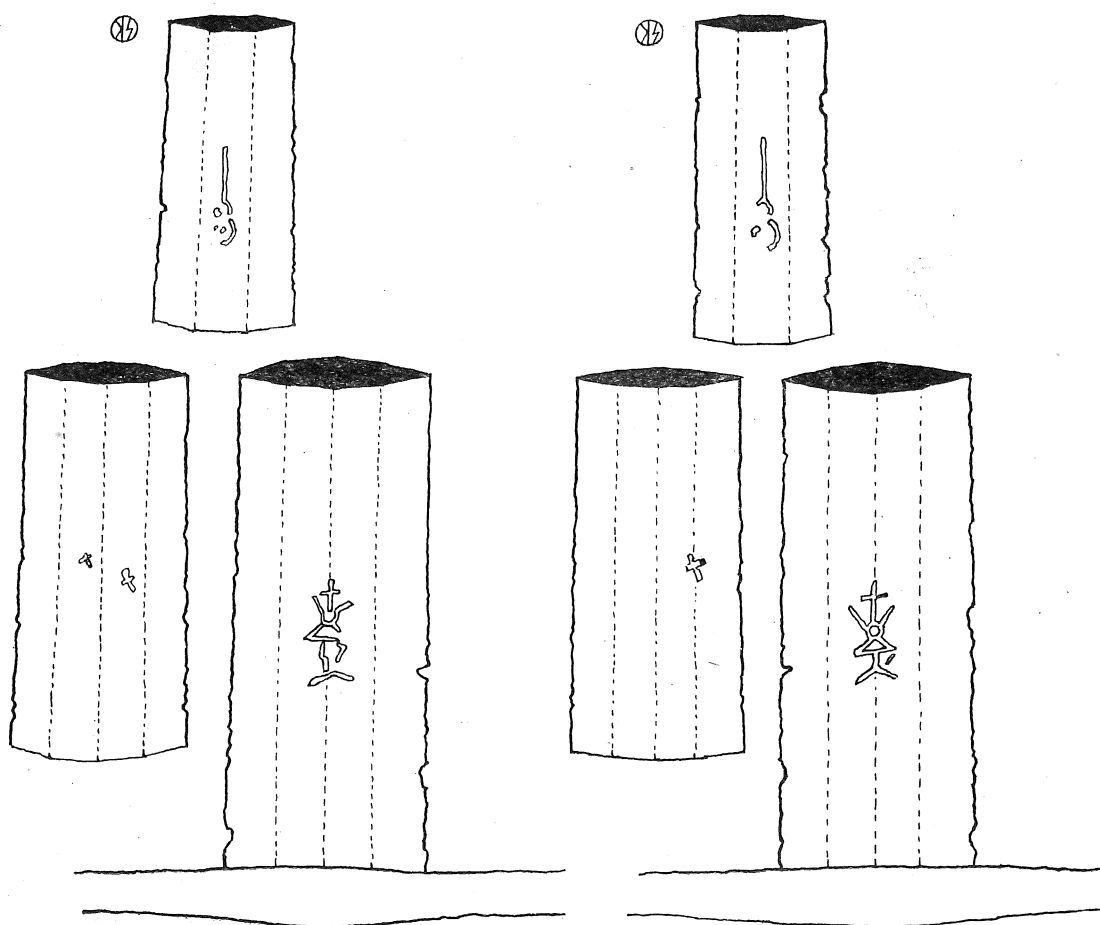
Opis obiektu

Miecz – mimo lekkiego skorodowania całej powierzchni znajduje się w dobrym stanie. Głownia obosieczna, lekko ale wyraźnie zwęża się ku dołowi, przechodząc w łagodnie zaznaczony sztych. Przekrój – początkowo ośmioboczny, mniej więcej od połowy głowni przechodzi w sześciobok. Te cechy są dziś trudno dostrzegalne z powodu korozji, zacierającej ostrość wieloboku. Trzpień gruby, w

środku lekko się rozszerzający, w przekroju czworoboczny. Jelce cienkie, czworoboczne, o wążach lekko nachylonych ku dołowi. Głowica dyskooidalna, lekko spłaszczona o brzegach zaokrąglonych, zanitowana na brzegu trzpienia. Wymiary: dług. ogólna: 118,2 cm, dług. głowni: 89,2 cm, szerokość głowni u nasady: 4 cm, największa szerokość trzpienia: 2,4 cm, dług. jelca: 25,8 cm, grubość jelca przy trzpieniu: 19 mm, wys. głowicy: 5,7 cm, szerokość głowicy: 7 cm.

Znaczki na głowni (a)

Znaczki na głowni (b)

Duże zainteresowanie budzą dość dobrze zachowane znaki wybite żółtym metalem, znajdujące się po obydwu stronach głowni, umieszczone na tych samych odległościach od jelca. W odległości 4 cm od jelca znajduje się znak o dość skomplikowanym rysunku, mniej więcej jednakowy po obydwu stronach. Dostępna autorowi literatura przedmiotu, nie umożliwiła bliższej jego identyfikacji. Uszkodzenia są minimalne i nie zacierają właściwej jego treści. Na załączonych rysunkach przedstawiono obydwa znaki.

Poniżej – w odległości 14,7 cm od jelca nieco z boku (nie na osi głowni), znajdują się znaki, przypominające krzyżyk, natomiast w odległości 36 cm od jelca, występują znaki większe, trudniejsze do odczytania z powodu znacznie silniejszego zniszczenia powierzchni głowni. Wychodząc z założenia, że powyższy artykuł jest jedynie komunikatem, mającym zwrócić uwagę polskich specjalistów, na powyższy obiekt autor nie wdaje się na bliższą analizę znaków, zaznaczając jedynie, że w dostępnej mu

literaturze przedmiotu, nie znalazł żadnej analogii do opisanych sygnatur.

Najwięcej interesującym zagadnieniem jest sprawa datowania opisanego przedmiotu. Przyjmując w naszych rozważaniach za punkt wyjściowy podział Oakeshotta, należałoby zaliczyć wzmiankowany miecz do typu XVI – biorąc zaś pod uwagę gruby, czworoboczny, lekko w środku rozszerzający się trzpień – typu XVII. Biorąc to pod uwagę, należy przyjąć, że miecz pochodzi z przełomu XIV–XV wieku, nie można jednak wykluczyć możliwości, że odcyfrowanie zachowanych znaków, umożliwi w przyszłości ściślejsze datowanie wzmiankowanego przedmiotu. Pewne jest jedno, że niewątpliwie pochodzi z rejonów północno-wschodniej Europy – a więc z terenów obejmujących wówczas Niemcy i kraje skandynawskie. Jego podobieństwo do niektórych okazów pochodzących ze Śląska i Ziemi Krakowskiej, tłumaczyć należy jedynie interregionalnym zasięgiem broni średowiecznej.

B I B L I O G R A F I A

Nr inw.: MHK – 9 Militaria. Miecz znajduje się obecnie na wystawie stałej pt. Militaria Muzeum Historycznego m. Krakowa, ul. św. Jana 12, S. Kobielski, Folder wystawy stałej pt. Militaria Muzeum Historycznego m. Krakowa, Kraków 1976., S. Kobielski, Zbiór Militariów Muzeum Historycznego m. Krakowa, Zarys dziejów, praca w przygotowaniu, S. Kobielski, Katalog Zbrojowni Muzeum Historycznego m. Krakowa, maszynopis, W. Dziewanowski, Średniowieczne miecze europejskie, Broń i Barwa R. 3, A. Nadolski, Studia nad uzbrojeniem polskim w X, XI, XII wieku, Łódź 1954: W. Sarnowski, Miecze wczesnośredniowieczne w Polsce, „Światowid” t. 21, 1955: M. Głosek, A. Nadolski, Miecze średniowieczne z ziem polskich, Łódź 1970, M. Głosek, Znaki i napisy na mieczach średniowiecznych w Polsce, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1973: R. E. Oakeshott, The Swor in the Age Chivalry, London 1964: A. Bruhn-Hoffneyer, Middelalderens tveaggede svaerd, t. I–II, København 1954: H. Seitz, Blankwaffen, t. I–II Braunschweig 1965–1968: A. N. Kirpicznikow Drewnruskoie orużije, t. I–II, Archeologija SSSR, Svod archeologicheskikh istocnikov, Moskwa–Leningrad 1966.